

Петро Кучерявий,
аспірант Національної академії
Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
ORCID: 0009-0002-4247-9649

ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНИЙ ВИМІР

Дана стаття спрямована на дослідження правових основ діяльності органів прокуратури саме в їх історичному розвитку, що дозволить на основі здобутих знань визначити напрямки та пріоритети подальшого їх реформування. Доведено, що сучасний розвиток української держави супроводжується значними змінами в структурі та функціях прокуратури. З моменту здобуття незалежності в 1991 році, система органів прокуратури України зазнала суттєвих змін, що стосувалися як її правових засад, так і організаційно-функціональних механізмів. Резюмовано, що реформа системи прокуратури, що триває в Україні, є складовою ширшого процесу судової реформи, яка передбачає перехід до нової моделі, де прокуратура виконує переважно функції процесуального керівництва, а не загального нагляду. Дослідження історичних аспектів створення та розвитку будь-якого державного органу, законодавчої бази його функціонування має важливе значення для розуміння його ролі та функцій. По-перше, це дозволяє з'ясувати історичне призначення органу, його місце у структурі державної влади та взаємозв'язок з іншими інститутами. По-друге, аналізує причини та умови, що зумовили потребу у виконанні покладених на нього функцій. По-третє, такий підхід надає змогу оцінити сучасний стан органу, визначити напрямки вдосконалення його діяльності через законодавчі та організаційні зміни, спрямовані на підвищення ефективності. Стверджується, що віднесення прокуратури до системи правосуддя було важливим етапом реформ. Воно заклало підґрунтя для приведення функцій прокуратури у відповідність до міжнародних стандартів, зокрема тих, які визначаються рекомендаціями Венеціанської комісії та Ради Європи. Проте, незважаючи на позитивні наміри, реальна імплементація цих змін в Україні відбувалася повільно та супроводжувалася і продовжує супроводжуватися викликами, зокрема, незважаючи на формальне обмеження повноважень прокуратури, на практиці політичний тиск на неї зберігався, а проблеми із забезпеченням реальної незалежності прокурорів від внутрішнього адміністративного впливу залишаються досі актуальними.

Ключові слова: прокуратура, реформи, правові основи, історичний вимір, публічне обвинувачення.

Kucheryavii P.

Legal basis of the prosecutor's office in Ukraine: historical dimension

This article aims to examine the legal foundations of the activities of prosecutorial bodies within their historical development. Such an approach allows for the identification of directions and priorities for their further reform based on acquired knowledge. It has been established that the modern development of the Ukrainian state is accompanied by significant changes in the structure and functions of the prosecution service. Since Ukraine gained independence in 1991, the prosecutorial system has undergone substantial transformations affecting both its legal framework and organizational-functional mechanisms. It is summarized that the ongoing reform of the prosecution system in Ukraine forms part of a broader judicial reform process. This reform envisions a transition to a new model in which the prosecution primarily performs procedural oversight functions rather than general supervision. Examining the historical aspects of the establishment and development of any state body and the legislative basis for its functioning is essential for understanding its role and functions. First, such an approach helps clarify the historical purpose of the body, its place within the structure of state power, and its relationship with other institutions. Second, it analyzes the reasons and conditions that necessitated the execution of its assigned functions. Third, it allows for an evaluation of the current state of the body and the identification of avenues for improving its activities through legislative and organizational changes aimed at enhancing efficiency. It is asserted that incorporating the prosecution service into the justice system was a significant step in its reform. This move laid the groundwork for aligning the functions of the prosecution with international standards, particularly those outlined in the recommendations of the Venice Commission and the Council of Europe. However, despite these positive intentions, the practical implementation of these changes in Ukraine has been slow and continues to face challenges. Notably, despite the formal limitation of the prosecution's powers, political pressure on the institution persists, and issues regarding ensuring the genuine independence of prosecutors from internal administrative influence remain relevant.

Keywords: prosecutor's office, reforms, legal framework, historical dimension, public prosecution.

Постановка проблеми. Дослідження правових основ діяльності прокуратури є одним із ключових завдань сучасної юридичної науки, адже прокуратура відіграє визначальну роль у підтримці правопорядку, охороні та забезпеченні прав громадян, а також у забезпеченні верховенства права в державі. На сучасному етапі розвитку українського суспільства та державності це питання набуває додаткової актуальності з огляду на декілька ключових факторів, до яких можемо віднести реформування правової системи, виклики війни, інтеграцію до європейського правового простору та зростання суспільного запиту на справедливість і прозорість. Сучасний розвиток української держави супроводжується значними змінами в структурі та функціях прокуратури. З моменту здобуття незалежності в 1991 році, система органів прокуратури України зазнала суттєвих змін, що стосувалися як її правових засад, так і організаційно-функціональних механізмів. Розробка та прийняття нового законодавства, зокрема Закону України «Про прокуратуру» (2014 р.), стали важливими етапами в модернізації цього інституту. В умовах реалізації реформи прокуратури, яка передбачала обмеження її повноважень і приведення діяльності у відповідність до європейських стандартів, дослідження її правових основ дозволяє оцінити ефективність впроваджених цих та наступних змін.

Окремим важливим аспектом є дослідження діяльності прокуратури в умовах війни, коли зростає її роль у забезпеченні правопорядку та фіксації воєнних злочинів. Особливо необхідно акцентувати увагу на важливості забезпечення належного процесуального нагляду з боку прокуратури для розслідування порушень, які вчиняються під час повномасштабного вторгнення та захисту жертв таких порушень. Таким чином, у сучасних реаліях прокуратура виступає не лише як правоохоронний орган чи орган системи правосуддя, а і як інструмент відновлення справедливості. А отже, дослідження правових основ прокурорської діяльності є вкрай необхідним для вдосконалення нормативно-правових актів, які регулюють її функціонування.

Крім того, у контексті євроінтеграції дослідження правових засад діяльності прокуратури є надзвичайно важливим для адаптації національного законодавства до стандартів Європейського Союзу. Прокуратура повинна забезпечувати верховенство права, незалежність і прозорість, що відповідають вимогам Копенгагенських критеріїв. Реформа системи прокуратури, що триває в Україні, є складовою ширшого процесу судової реформи, яка передбачає перехід до нової моделі, де прокуратура виконує переважно функції процесуального керівництва, а не загального нагляду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання організації та діяльності прокуратури були центром уваги для таких теоретиків та практиків права: Н. М. Бакаянова, С. В. Банах, І. М. Білодід, С. К. Гречанюк, П. М. Каркач, М. В. Косюта, А. В. Лапкін, О. М. Литвак, В. І. Малюга, М. І. Мичко, О. Г. Мартинюк, Н. С. Наулік, Н. О. Рибалка, Ю. Є. Полянський, Р. О. Сидоренко, М. М. Стефанчук, В. В. Сухонос, С. Циганок, П. І. Шаганенко, І. І. Шульган, М. К. Якимчук тощо. Проте, окремі питання залишаються актуальними і до сьогодні.

Метою цієї статті є дослідження правових основ діяльності прокуратури є необхідним для забезпечення ефективного функціонування цього інституту в сучасних умовах. Воно сприятиме вдосконаленню законодавства, адаптації національних правових стандартів до міжнародних норм і підвищенню довіри суспільства до правової системи. У перспективі це є запорукою становлення України як правової, демократичної держави.

Виклад основного матеріалу. В різний період існування нашої держави, діяльність органів прокуратури регулювалася різними нормативно-правовими актами, дослідження та усвідомлення яких дозволить дати відповіді, чи в правильному напрямку реалізується реформа, чи розвиваються органи прокуратури чи навпаки, – вони деградують, чи потребують докорінних змін, а також на те, як потрібно вдосконалювати законодавчі основи діяльності органів прокуратури.

Дослідження історичних аспектів створення та розвитку будь-якого державного органу, законодавчої бази його функціонування має важливе значення для розуміння його ролі та функцій. По-перше, це дозволяє з'ясувати історичне призначення органу, його місце у структурі державної влади та взаємозв'язок з іншими інститутами. По-друге, аналізує причини та умови, що зумовили потребу у виконанні покладених на нього функцій. По-третє, такий підхід надає змогу оцінити сучасний стан органу, визначити напрямки вдосконалення його діяльності через законодавчі та організаційні зміни, спрямовані на підвищення ефективності [2]. Ці аспекти повною мірою стосуються органів прокуратури, які традиційно відіграють ключову роль у забезпеченні законності та правопорядку. Водночас, оцінка їхньої діяльності у різних країнах і на різних історичних етапах часто була неоднозначною. Прокуратура постійно перебуває в центрі уваги, адже її функції та повноваження нерідко стають предметом суспільних і наукових дискусій.

Історичні корені прокурорської діяльності сягають часів існування древніх міст-держав Європи та Азії. Судочинство цього періоду характеризувалося обов'язковою участю обвинувача, хоча форми представництва публічних інтересів значно відрізнялися від сучасних. Перші зачатки прокурорського нагляду з'явилися у Китаї в період правління імператора Цінь Ши Хуанді (221 р. до н.е.), який запровадив систему державного управління. У кожній області були призначені три ключові посадові особи: губернатор, військовий комендант і імперський інспектор. Останній виконував функції контролю за діяльністю державних органів, що можна вважати прототипом сучасного прокурорського нагляду. У Стародавньому Римі інститут прокуратури з'явився в період правління імператора Августа, коли формувалася система адміністративного управління. Прокурор у Римі поєднував у собі функції державного чиновника й адміністратора. Його повноваження охоплювали широкий спектр питань: від управління фінансами та військовими справами до податкових питань. Прокурори, призначені імператором, могли виконувати роль намісників у провінціях, здійснюючи нагляд за їх управлінням та забезпеченням державного порядку. Особливістю римської прокуратури було її тісне пов'язання з адміністративною системою держави. Прокуратори діяли як представники імператора, забезпечуючи реалізацію його волі в різних регіонах та галузях управління. Це демонструє, що ще в античну епоху прокурорська діяльність виконувала не лише судову, а й широку адміністративну функцію [1].

Перший досвід створення інституту прокуратури в Європі пов'язаний із Францією, де він виник за часів правління короля Філіппа IV. Ордонансами від 25 березня 1302 року була заснована прокуратура як орган, покликаний представляти інтереси монарха. Спершу відповідні посадові особи називалися «людьми короля», а термін «прокурор» почав активно використовуватися лише на початку XVIII століття. Від моменту свого заснування прокуратура виконувала значно ширші функції, ніж суто правові. Прокурора можна було вважати «очима короля», адже він слідкував за належним функціонуванням державного апарату. Монархічна влада мала прямий інтерес у забезпеченні правопорядку, запобіганні злочинам та їх розслідуванні. За відсутності потерпілої сторони саме король виступав ініціатором кримінального переслідування. Для реалізації цієї функції було створено посаду державного обвинувача, яка отримала назву «прокуратура». Цей історичний досвід засвідчує, що прокуратура, попри своє правове спрямування, завжди виконувала важливу державну функцію, забезпечуючи не лише правосуддя, а й контроль над дотриманням загальнонаціональних інтересів у найрізноманітніших сферах [2, с. 10].

Щодо України, то розвиток правової системи та функцій прокуратури розпочався на теренах сучасної України ще в глибоку давнину. У період існування Скіфської держави за звичаєвого права почала формуватися функція нагляду, характерна для деспотичних правителів. Скіфське право захищало життя, майно та привілеї правлячої верхівки – царської родини та знаті. Наявність такої регуляції вимагала контролю, який здійснювався спеціально призначеними наглядачами. У VII столітті до н.е. скіфи контактували з грецькими поселенцями, які заснували на північному узбережжі Чорного моря міста-держави, такі як Ольвія, Пантікапей, Феодосія, Херсонес. Правова система цих полісів ґрунтувалася на законах, рішеннях народних зборів і міських рад, постановах колегій та місцевих звичаях. Значну роль у цьому процесі відігравали номофілаки – «стражі законів», які забезпечували дотримання законів, слідкували за поведінкою громадян і посадовців. Поруч із ними працювала колегія продіктів, що виконувала функції юридичних радників та контролерів. У Київській Русі правова система почала активно формуватися у X столітті. Одним із ключових досягнень того періоду стало укладення «Руської Правди», де значна увага приділялася нормам кримінального права та процесу, хоча такого розмежування ще не існувало. У судовій практиці Київської Русі переважав змагальний процес. Суд виконував роль арбітра, а розгляд справ розпочинався з ініціативи позивача, який фактично виконував функцію обвинувача. Доказами у суді слугували речові докази, свідчення, зізнання обвинуваченого та інші зовнішні ознаки злочину. Рішення оголошували усно та виконували негайно. Усе це свідчить про поступове формування функцій нагляду та правозастосування, які згодом стали основою для розвитку інституту прокуратури [3].

У контексті історії Великого князівства Литовського варто відзначити, що значна частина українських земель тривалий час входила до його складу. Це зумовлювало актуальність розробки та впровадження оновлених правових норм. Уряд Великого князівства Литовського здійснив кодифікацію права тричі: у 1529, 1566 і 1588 роках. З кожною новою редакцією зростали очікування суспільства щодо встановлення правопорядку та ефективного правового регулювання. Саме в цей період набули чинності так звані Литовські статuti — визначні правові документи, що стали основою для регулювання суспільних відносин у князівстві [4, с. 15]. Особливу увагу серед них привертає Статут 1566 року, відомий на західноукраїнських

землях як «Волинський». Його положення мають значний інтерес для дослідників, які вивчають витoki функцій, що згодом були притаманні органам прокуратури [5, с. 58].

Офіційне створення прокуратури в російській імперії, в складі якої була інша частина українських земель, відбулося в січні 1722 року за указом Петра I. Основним завданням генерал-прокурора, призначеного царем, було забезпечення дотримання законності та «цілісності влади» на користь імператорської корони. Він також контролював, щоб не відбувалося незаконного збору коштів із населення та займався боротьбою з корупцією, включно з «викоріненням шкідливих хабарів». Прокурори мали відповідати за підтримання «порядку, передбаченого законами». Генерал-прокурора називали «оком государя» та «представником у державних справах», що підкреслювало його пряме підпорядкування імператору. Унаслідок реформ, ініційованих Катериною II, у 1775 році відповідно до «Установ для управління губерніями» була створена чітка ієрархічна структура прокуратури. Ця система передбачала функціонування Генерал-прокурора на чолі та підлеглих йому губернських і повітових прокурорів, які здійснювали нагляд на місцях [6, с. 814].

4 січня 1918 року був прийнятий Закон «Про урядження прокурорського нагляду на Україні», що став наступним кроком у створенні системи прокурорського нагляду УНР. У результаті було створено Прокуратуру Генерального суду, яка функціонувала при апеляційних і окружних судах. У період Директорії прокуратура діяла в складі «Надвищого Суду», а посада генерального прокурора об'єднувалася з обов'язками Міністра юстиції. Прокуратурі очолювали старші прокуратори, призначення яких здійснював Генеральний секретар судових справ [7, с. 10].

Після Жовтневої революції 1917 року Декретом №1 «Про суд» прокуратура була ліквідована, однак 28 червня 1922 року її відновили як централізовану систему, метою якої був нагляд за дотриманням законів. Тоді ж затвердили Положення про прокурорський нагляд, а прокуратура стала частиною Міністерства юстиції. Керівником цієї структури був народний комісар юстиції УРСР. У 1937 році після прийняття Конституції УРСР термін «Генеральний прокурор» був замінений на «Прокурор УРСР», а сама прокуратура повністю підпорядковувалася Прокуратурі СРСР. У 1930-ті роки була створена жорстко централізована структура: Прокуратура СРСР, прокуратури союзних республік та адміністративно-територіальних одиниць. Вищий нагляд за виконанням законів був закріплений у конституціях СРСР 1936 і 1977 років, а діяльність прокуратури регулювалася відповідними положеннями та законами, зокрема Законом «Про прокуратуру СРСР» 1979 року [7, с. 12].

З початком Другої світової війни функції органів прокуратури суттєво розширилися та набули ще більшого значення, що зумовлювалося складною воєнно-політичною ситуацією. Введення воєнного стану на всій території України вимагало значного розширення мережі військової прокуратури. З цією метою 24 червня 1941 року було видано наказ Народного комісаріату юстиції СРСР і Прокурора СРСР, спрямований на посилення функціоналу органів прокуратури. З огляду на потреби часу, було запроваджено особливий порядок нагляду за виконанням законів, зокрема у частині рішень військових трибуналів. Прокуратури областей і районів, що перебували в прифронтовій зоні, отримали статус воєнізованих. Однією з характерних особливостей їх діяльності стало реагування на порушення законності як у цивільній, так і у військовій сфері [8, С. 123].

Наприкінці 1980-х років із початком демократичних змін у СРСР було розширено повноваження УРСР, що позначилося на діяльності прокуратури. Прокурора знову почали називати Генеральним, його призначала Верховна Рада УРСР, якій він був підзвітний. На основі Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року прокуратура УРСР була виведена з-під контролю прокуратури СРСР. Після проголошення незалежності України, 4 вересня 1991 року Верховна Рада припинила повноваження прокуратури УРСР. Україна стала першою серед республік колишнього СРСР, яка 5 листопада 1991 року прийняла власний Закон «Про прокуратуру». Цей закон набув чинності 1 грудня, що відтоді відзначається як День працівника прокуратури України. Концепція судово-правової реформи від 28 квітня 1992 року визначила основні напрями реформування прокуратури. Проте на практиці система залишилася потужним інструментом впливу, подібним до «ока государевого», що використовувалося як на місцевому, так і на загальнодержавному рівні. Реальних кроків для обмеження її повноважень на той час здійснено не було [9, с. 107].

Надалі, у 2014 році був прийнятий закон України «Про прокуратуру», який чинний дотепер, реформувавши її, – вилучив із функцій прокуратури функцію загального нагляду, і тим самим перетворив прокуратуру в орган переважно «процесуального керівництва» – обвинувача. Не менш важливу роль серед правових основ діяльності прокуратури відіграли також зміни, внесені в Конституцію України. Зміни до

Конституції України 2016 року [10], що стосувалися реформування судової системи, мали суттєвий вплив на статус і функції прокуратури. Згідно з цими змінами, прокуратуру було віднесено до системи правосуддя, а її функції було суттєво обмежено. Конституційні зміни підтвердили виключення з повноважень прокуратури загальний нагляд, залишивши лише функції, визначені ст. 131-1 Конституції України [10]. Цей крок мав на меті зробити прокуратуру частиною системи правосуддя, наблизивши її функції до європейських стандартів. Зміни спрямовувалися на підвищення незалежності судової гілки влади та зменшення ризиків політичного впливу на прокуратуру.

Віднесення прокуратури до системи правосуддя було важливим етапом реформ. Воно заклало підґрунтя для приведення функцій прокуратури у відповідність до міжнародних стандартів, зокрема тих, які визначаються рекомендаціями Венеціанської комісії та Ради Європи. Проте, незважаючи на позитивні наміри, реальна імплементація цих змін в Україні відбувалася повільно та супроводжувалася і продовжує супроводжуватися викликами, зокрема, незважаючи на формальне обмеження повноважень прокуратури, на практиці політичний тиск на неї зберігався, а проблеми із забезпеченням реальної незалежності прокурорів від внутрішнього адміністративного впливу залишаються досі актуальними. Перехід до представництва інтересів держави у виключних випадках викликав труднощі через відсутність чіткої нормативної бази та критеріїв для визначення таких випадків. На нашу думку, реформування органів прокуратури України потрібно продовжувати, орієнтуючись на кілька ключових напрямків:

– важливо посилити гарантії незалежності прокурорів, зокрема від політичного впливу, через вдосконалення процедур призначення та звільнення, а також шляхом створення ефективних механізмів захисту їх від тиску;

– необхідно забезпечити відкритість діяльності прокуратури для суспільства, впроваджувати механізми громадського контролю та моніторингу ефективності виконання функцій;

– і найважливіше, це удосконалення законодавства, що регулює функції прокуратури, зокрема в аспектах представництва інтересів держави та процесуального керівництва досудовим розслідуванням, з метою уникнення правової невизначеності. Прокуратура має повністю відповідати стандартам Ради Європи та Міжнародної асоціації прокурорів. Це передбачає зменшення надмірних повноважень, уникнення конфлікту інтересів та чітке визначення сфери її діяльності.

Висновки. Таким чином, реформи слід продовжувати. І хоча досягнуто певного прогресу, залишається багато викликів. Прокуратура має стати не лише ефективним органом системи правосуддя, але й прикладом незалежності та професійності. Тільки так вона зможе повною мірою виконувати свої функції, сприяти утвердженню верховенства права та забезпечувати довіру суспільства. Дослідження окремих правових основ діяльності органів прокуратури доводить, що зміни в організації їх діяльності є, вони перетворилися із так званого «караючого органу» в інструмент забезпечення законності та правопорядку, проте реформи, які не доведені до кінця не приносять бажаного результату, і для його досягнення – в першу чергу необхідно вдосконалювати законодавчі основи діяльності прокуратури.

Список використаних джерел:

1. Грицаєнко Л. Інститут прокуратури в світовій історико-правовій перспективі. Вісник прокуратури. 2008. № 7. С. 116–117.
2. Організація та діяльність органів прокуратури України : навч. посіб. П. М. Каркач, В. В. Кривобок, В. С. Бабкова та ін. ; за ред. П. М. Каркача. Харків. Право. 2019. 500 с.
3. Історія прокуратури України. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/history_gpu.html.
4. Статути Великого князівства Литовського : у 3 т. Одеса : Юридична література, 2003. 586 с.
5. Ісаєвич Я.Д. Історія української культури : наукове видання : у 5 т. Київ : Наукова думка, 2001. Т. 2 : Українська культура XIII – першої половини XVII століть. С. 56-59.
6. Юсупов В.А. Становлення та розвиток органів прокуратури до здобуття незалежності України. Форум права. 2012. № 2. С. 813–818.
7. Литвак О.М., Шумський П.В. Становлення та розвиток прокуратури України. Вісник національної академії прокуратури України. 2012. № 3. С. 10.
8. Компанієць Т.М. Деякі аспекти діяльності судово-прокурорських органів у роки Великої Вітчизняної Війни. Держава та регіони. Серія: Право. Запоріжжя, 2009. № 1. С. 159-163.
9. Костенко І.В., Огієвич С.М. Історичні аспекти виникнення, становлення та розвитку системи органів прокуратури. Актуальні проблеми держави і права. 2020. С. 107.

10. Закон України від 02.06.2016 № 1401-VIII «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)». *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 28. ст.532.

References

1. Hrytsaenko L. (2008) Instytut prokuratury v svitovii istoryko-pravovii perspektyvi [The Institution of the Prosecutor's Office in a Global Historical and Legal Perspective]. *Visnyk prokuratury - Bulletin of the Prosecutor's Office*, 7, 116-117 [in Ukrainian].
2. Karkach P.M., Kryvobok V.V., Babkova V.S. (2019). *Orhanizatsiia ta diialnist orhaniv prokuratury Ukrainy* [Organization and Activities of the Prosecutor's Offices of Ukraine]. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
3. *Istoriia prokuratury Ukrainy* [History of the Prosecutor's Office of Ukraine]. https://old.gp.gov.ua/ua/history_gpu.html.
4. Retrieved from <https://old.gp.gov.ua/> [in Ukrainian].
5. *Statuty Velykoho kniazivstva Lytovskoho* [Statutes of the Grand Duchy of Lithuania] (2003). (Vols. 1-3). Odesa: Yurydychna literature [in Ukrainian].
6. Isaevych Ya. D. (2001) *Istoriia ukrainskoi kultury* [History of Ukrainian culture]. (Vols. 1-5). Kyiv: Naukova dumka, 56-59 [in Ukrainian].
7. Yusupov V.A. (2012) *Stanovlennia ta rozvytok orhaniv prokuratury do zdobuttia nezalezhnosti Ukrainy* [Establishment and development of the prosecution service before Ukraine's independence]. *Forum prava - Forum of Law*, 2, 813-818 [in Ukrainian].
8. Lytvak O.M. & Shumskiy P.V. *Stanovlennia ta rozvytok prokuratury Ukrainy* [Establishment and Development of the Public Prosecutor's Office of Ukraine]. *Visnyk natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy - Bulletin of the National Academy of Public Prosecution of Ukraine*, 3, 10 [in Ukrainian].
9. Kompaniets T.M. (2009) *Deiaki aspekty diialnosti sudovo-prokurorskykh orhaniv u roky Velykoi Vitchyznianoї Viiny* [Some Aspects of the Activity of Judicial and Prosecutorial Authorities during the Great Patriotic War]. *Derzhava ta rehiony. Serii: Pravo - State and Regions. Series: Law, Zaporizhzhia*, 1, 159-163 [in Ukrainian].
10. Kostenko I.V. & Ohiievych S.M. (2020) *Istorychni aspekty vynyknennia, stanovlennia ta rozvytku systemy orhaniv prokuratury* [Historical Aspects of the Origin, Formation and Development of the System of Public Prosecution Authorities]. *Aktualni problemy derzhavy i prava - Current issues of state and law*, 107 [in Ukrainian].
11. Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» (2016) [The Law of Ukraine 'On Amendments to the Constitution of Ukraine (regarding Justice)']. *Vidomosti Verkhovnoi Rady - Bulletin of the Verkhovna Rada*, 28, p. 532 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 18.09.2024